

FRESHABIT

*Veden
valtakunnassa
tapahtuu*

Inga Haaristo/Vastavalo.fi

www.metsa.fi/freshabit
#freshabit #vedenvaltakunta

Kuva: Panu Orell

Kuva: Jari Ilmonen

Kuva: Jari Ilmonen

Kuva: Maarit Similä

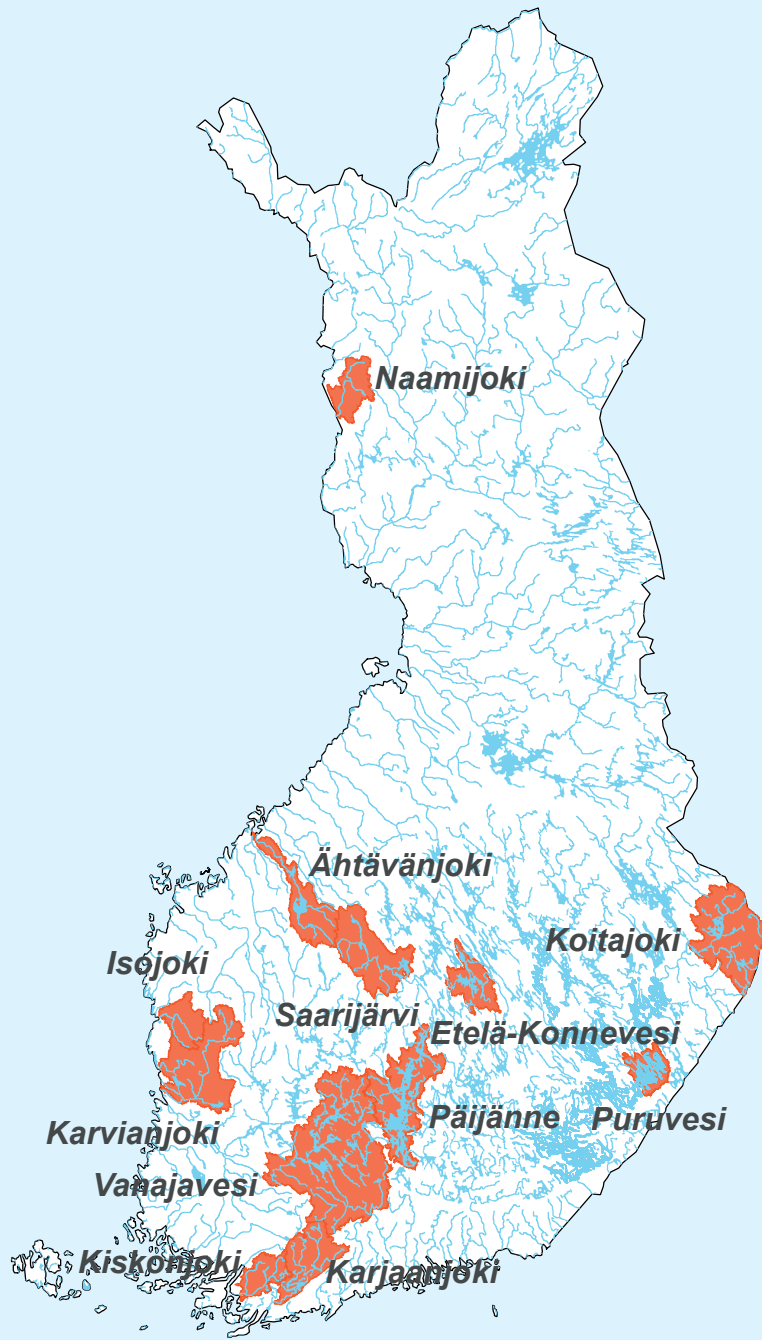
Kuva: Jari Ilmonen

Kuva: Paula Kallio/WWF

Kuva: Jari Ilmonen

Kuva: Pro Puruvesi

Kuva: Suvi Mäkelä

Kuva: Jari Ilmonen

Kuva: Juha-Pekka Vähä

FRESHABIT LIFE IP

Rakennamme kalateitä, elvytämme jokihelmisimpukan kantoja sekä kunnostamme puroja, jokia, järviä, kosteikkoja ja soita. Työmme parantaa sisävesien tilaa ja niistä riippuvaisen luonnon monimuotoisuutta. Tuotamme uutta tietoa ja kerromme, mitä veden valtakunnassa tapahtuu.

7
vuoden
hanke

~20 milj. €
budjetti

31
kumppania
10
osarahoittajaa

~60
täydentävää
hanketta
32 milj. €

KUMPPANIT

Metsähallitus, Luontopalvelut
Ympäristöministeriö
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus
Keski-Suomen ELY-keskus
Lapin ELY-keskus
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Länsi-Uudenmaan vesi ja
ympäristö ry
Vanajavesikeskus
Geologian tutkimuskeskus
Helsingin yliopisto,
Lammin biologinen asema
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Jyväskylän yliopisto
Luonnonvarakeskus

Oulun yliopisto
Suomen metsäkeskus
Suomen ympäristökeskus
DocArt Ky
Metsähallitus Metsätalous Oy
Vattenfall Oy
Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ry
WWF Suomi
Natur och Miljö
Pro Puruvesi ry
Suomen luonnonsuojeluliitto
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pohjanmaan piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliiton
Keski-Suomen piiri ry
Raaseporin kaupunki
Saarijärven kaupunki

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Valuma- alue määrää vesistön tilan

Kaikki alkaa latvavesiltä

Vesistöjen latvoilla purot ovat hyvässä kunnossa, kun ne näyttävät viltteiltä ja hoitamattomilta – siellä täällä kaatuneita puita, vesisammalta, mutkia virrassa, isoja kiviä ja kunnolla kutusoraa kalojen lemmentöihin. Viivasuora ja syvä puro on harvoin luonnontilainen: usein maankuivatus metsäksi, perkaus tukkien uittoa varten tai vesivoiman tarve on muokannut virtavesistä luonnollisuuden pois.

Kunnostamme hankkeen kohdealueilla virtavesiä, jotta niistä tulisi parempia elinympäristöjä kaloille ja muille lajeille. Virtavedet ovat myös kaunista katsottavaa, ja kunnostukset edistävät alueiden virkistyskäyttöä ja viihtyisyyttä.

Tyssääkö vaelluskalojen tie patoon?

Harvalla eläimellä on yhtä suuri kotiseurakkaus kuin lohikaloilla: kalat palaavat aikuistumisen jälkeen kutemaan samaan vesistöön, josta maailmalle lähtivätkin. Vaikka vietti on vahva, ei vahvinkaan lohi jaksa murtautua betonin läpi. Suomessa moni vaellusyhteys on katkaistu virtavesiä patoamalla.

Parannamme katkenneita vaellusyhteyksiä monella hankekohteella rakentamalla kalateitä ja kunnostamalla kalojen elinympäristöjä. Nämä toimet ovat hyvä alku, mutta lisätyötä, kuten vesistökunnostuksia ja niiden vaikutusten seuranta, tarvitaan vielä pitkään. Kun vaellusyhteys on ollut poikki vuosikymmeniä, myös sen elvyttäminen vie pitkään.

Vesien suojeleminen alkaa jo matkalla vesistöön

Vesikin rähjäntyy reissussa. Matkansa aikana virtaava vesi kerää mukaansa veden laatua heikentävää kiintoainesta ja ravinteita. Kuormitus vesistöihin tulee koko valuma-alueelta ja osa siitä on luontaista, mutta esimerkiksi maa- ja metsätaloustoiminnan aiheuttamaa kuormitusta on vähennettävä vesien tilan parantamiseksi. Kuormituksen määrää ja lähteitä voi myös ennustaa eli mallintaa kuormituksen välttämiseksi ja vesien suojeletoimien tehostamiseksi.

Vähennämme vesistökuormitusta hankealueilla rakentamalla vesien suojeletoimia ja muita kuormitusta vähentäviä rakenteita. Hankkeessa yhdistämme myös ensimmäistä kertaa useita kuormitusmalleja työkalupaketiksi, jolla voidaan kuvata, miten metsän uudistamisessa paljastetusta maanpinnasta voi huuhoutua sateen mukana kiintoainetta ja ravinteita vesiin.

Taistelu lintuvesien umpeenkasvua vastaan

Monella linnulla on siipi maassa, koska lintuvedet ovat huonontuneet vuosien varrella. Tiheässä ruovikossa on vaikea polskia ja sukella.

Kunnostamme lintuvesiä nostamalla vedenpintaa, poistamalla rantakasvillisuutta, lisäämällä rantojen laidunnusta ja poistamalla vieraslajipienvetoja, supikoiria ja minkkejä. Kunnostustyöt auttavat etenkin vesilintuja, lokkeja ja kahlaajia, mutta myös muita kosteikkolintuja.

Raakut lemmenlomalla kylpylässä

Kun vesistön kuormitus on saatu kuriin ja vaelluskalat takaisin, myös raakun eli jokihelmisimpukan tila alkaa näyttää paremmalta. Nyt lajin tila on kaikkea muuta kuin hyvä: Etelä-Suomen joissa elää lähinnä vanhoja ja huonokuntoisia raakkuja, jotka eivät jaksakaan lisääntyä. Ja vaikka puhtia lisääntymiseen olisi, raakun toukat tarvitsevat kasvamiesten lohikalajoja, joiden kiduksilla ne elävät ensimmäisen talven ennen kuin pudottautuvat kasvamaan joen tai puron pohjalle. Ilman lohikalajoja raakulla ei ole tulevaisuutta.

Monin paikoin pohjan huono laatu ja valuma-alueelta tuleva kuormitus estävät pikkusimpukoiden kasvun, vaikka isäntäkaloja olisikin. Neljän kohdejokemme raakkuja on kunnostettu Konneveden tutkimuslaitoksella, jossa hoiva on kantanut kirjaimellisesti hedelmää ja raakkuvanhukset ovat alkaneet jälleen lisääntymään. Toukista kalojen kiduksilla kehittyneet pikkusimpukat saavat vielä kasvaa ja kehittyä kasvattamossa pari vuotta, kunnes ne ovat tarpeeksi suuria palaamaan kunnostettuihin kotivesiinsä.

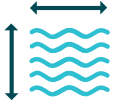
122 ha

uusia luonnon-
suojelualueita

205 km

lohikalojen vaellus-
reittiä avattu

70

tutkittua
järvikoealaa

470

raakua Konneveden
kylpylässä

130 tonnia

vesistä poistettua
särkikalaa

1500

kotjokiin palautettua
raakun poikasta

16

kunnostettua
lintujärveä

6,5 km

uutta tai
kunnostettua
luontopolkua

1250 ha

ennallistettuja soita

1500 m

pitkospuita
lintukohteille

12 ha

kunnostettuja
kutualueita siialle
ja järviolhelle

5

lintutornia

20 km

puroja
kunnostettu

150

luontokoulupäivää

3000

oppilasta

145 km

puroja kartoitettu

5 talkooleiriä

40 talkoopäivää

100 talkoolaista

80 000 ha

vaikutusalue

40 ha

vesiensuojelu-
kosteikkoja

7

rakennettua
kalatietä

500

vesiensuojelu-
rakennetta